

**ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้**  
**ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558<sup>1</sup>**

**ปลั่งกร วรไว้อย<sup>2</sup>**

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ากฎหมายในการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 นั้น ให้ความสำคัญคุ้มครองกับลูกหนี้อย่างมาก ซึ่งเจ้าหนี้หรือผู้ทวงถามหนี้ต้องใช้ความระมัดระวังอย่างมากในการติดตามทวงถามหนี้ด้วยความระมัดระวังอย่างยิ่ง เพราะกฎหมายได้กำหนดถึงความรับผิดชอบที่ไม่ปฏิบัติตามหรือฝ่าฝืน ซึ่งการทวงถามหนี้เจ้าหนี้ก็มีสิทธิที่จะทวงถามโดยชอบแล้วตามกฎหมาย แต่ต้องเกิดความยากลำบากในข้อปฏิบัติที่ยากต่อการทวงถามลูกหนี้ ไม่ว่าจะเป็นการได้ทราบข้อมูลของลูกหนี้ต่อบุคคลที่สาม การได้รับชำระหนี้ที่มีข้อกำหนดเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรค และข้อห้ามปฏิบัติที่จำเป็นต้องใช้ความระมัดระวัง โดยเฉพาะของเจ้าหนี้ก็เพียงแต่ต้องการให้ลูกหนี้ชำระหนี้ตามสัญญาเพียงเท่านั้น ไม่ต้องการจะดำเนินคดีกับลูกหนี้ให้ยืดยาว ซึ่งจะทำให้เสียค่าใช้จ่าย เสียเวลาอย่างมากในการที่จะต้องฟ้องร้องต่อสู้ในชั้นศาล บังคับกับลูกหนี้ตลอดจนถึงชั้นบังคับคดี ซึ่งถ้าหากเจ้าหนี้ได้ใช้สิทธิทวงถามหนี้กับลูกหนี้ได้โดยง่ายแล้ว ย่อมทำให้หนี้ระงับไปโดยเร็ว

จากการศึกษาทำให้ทราบว่าปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ที่ยังไม่ชัดเจน และยังเป็นปัญหาอยู่หลายประการ โดยสรุปได้ ดังต่อไปนี้

ปัญหาประการแรก ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของผู้ทวงถามหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 3 บัญญัติว่า ในพระราชบัญญัตินี้ “ผู้ทวงถามหนี้” หมายความว่า เจ้าหนี้ซึ่งเป็นผู้ให้สินเชื่อ ผู้ประกอบธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค ผู้จัดให้มีการเล่นการพนันเป็นปกติธุระตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน และเจ้าหนี้อื่นซึ่งมีสิทธิรับชำระหนี้อันเกิด

---

<sup>1</sup> บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์พัชรดา เอื้อวรรณกิจ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปวีศร เลิศธรรมเทวี และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริดา ไชติมานนท์

<sup>2</sup> นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

จากการกระทำที่เป็นทางการค้าปกติหรือเป็นปกติธุระของเจ้าหนี้ ทั้งนี้ไม่ว่าหนี้ดังกล่าวจะชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึง ผู้รับมอบอำนาจจากเจ้าหนี้ดังกล่าว ผู้รับมอบอำนาจช่วงในการทวงถามหนี้ ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ และผู้รับมอบอำนาจจากผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ด้วย เมื่อพิจารณาถึงบทบัญญัติดังกล่าว ผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้กฎหมายทวงถามหนี้ นั้น กฎหมายควรที่จะมีผลใช้บังคับเฉพาะ ผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่เป็น “บุคคลภายนอก” เท่านั้น เพื่อแยกความแตกต่างระหว่างสถานะของ “ผู้ติดตามทวงถามหนี้” ซึ่งเป็นบุคคลที่สามออกจากสถานะของ “เจ้าหนี้” ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายแรกของลูกค้าหนี้ ซึ่งเจ้าหนี้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่ทวงถามหนี้อยู่แล้ว ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับสิทธิ ของเจ้าหนี้ตามหลักกฎหมายทั่วไปและเหมาะสมกับสังคมไทย และกรณีของเจ้าหนี้ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ นั้นก็มีกฎหมายที่บังคับใช้ควบคุมเจ้าหนี้ได้โดยตรงและเพียงพออยู่แล้ว เช่น หากเจ้าหนี้เป็นสถาบันทางการเงินหรือธนาคาร เจ้าหนี้เป็นผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อหรือบัตรเครดิต ก็ตกอยู่ภายใต้การบังคับแนวปฏิบัติในการทวงถามหนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเจ้าหนี้กรณีอื่นๆ ก็มีกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิด , กฎหมายอาญาที่ให้ความคุ้มครองเป็นการทั่วไป และการที่กฎหมายการทวงถามหนี้ฉบับนี้บังคับใช้กับเจ้าหนี้ นั้น จึงทำให้เกิดปัญหาว่าเมื่อบุคคลภายนอกที่ได้รับมอบหมายให้ไปติดตามทวงถามหนี้ นั้นกระทำการที่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย เจ้าหนี้ผู้มอบอำนาจจะต้องรับโทษต่อการฝ่าฝืนนั้นหรือไม่อย่างไร

ปัญหาประการที่สอง ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของลูกค้าหนี้ ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 8 (4) บัญญัติว่า ห้ามผู้ทวงถามหนี้ติดต่อกับบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ลูกหนี้เพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่บุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการดังกล่าว การติดต่อกับบุคคลอื่นนอกจากบุคคลตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำได้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสอบถามหรือยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้เท่านั้น โดยผู้ทวงถามหนี้ต้องปฏิบัติตามนี้ (4) ห้ามติดต่อหรือแสดงตนที่ทำให้เข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ จะเห็นได้ว่าการที่กฎหมายบัญญัติไว้เช่นนั้น ไม่มีความชัดเจนและไม่มีความเหมาะสมแก่การทวงถามหนี้เป็นอย่างมาก ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบแก่ลูกหนี้เนื่องจากโดยหลักแล้วผู้ทวงถามหนี้ห้ามแจ้งถึงความเป็นหนี้ของลูกค้าหนี้แก่บุคคลอื่น เว้นแต่เป็นบุคคลที่ลูกหนี้ได้ระบุไว้เท่านั้น แต่ในกรณีมาตรา 8 (4) ก็ได้บัญญัติให้ห้าม

ติดต่อหรือแสดงตนที่ทำให้เข้าใจผิดเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ ซึ่งทำให้การจะทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ของลูกหนี้นั้นเจ้าหนี้มีความยากลำบากมากในการต้องหาข้อมูลจากบุคคลภายนอก และยังจำกัดสิทธิในการสอบถามข้อมูลดังกล่าว ซึ่งอาจเข้าข้อห้ามตามมาตรา 8 วรรคสอง (4) ทำให้เจ้าหนี้เสียสิทธิในการทวงถามหนี้แก่ลูกหนี้ได้ ถ้าหากบุคคลภายนอกที่ทราบข้อมูลของลูกหนี้เป็นอย่างดี และต้องการช่วยเหลือลูกหนี้อยู่แล้ว อาจใช้หลักกฎหมายดังกล่าวอ้างว่าตนเข้าใจผิดจึงแจ้งที่อยู่ให้เจ้าหนี้ทราบเช่นนี้ทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบอย่างมาก และการติดต่อหรือแสดงตนนั้น ลักษณะใดที่ถือว่าเป็นการทำให้เข้าใจผิดอย่างนี้คงต้องตีความให้ชัดเจนอีกด้วย

ปัญหาประการสุดท้าย ปัญหาเกี่ยวกับการเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยการออกเช็คตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 มาตรา 13 บัญญัติว่า ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมดังต่อไปนี้ ... (2) การเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้ยู่่าลูกหนี้อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวมีช่องว่างในการหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้อย่างมาก และทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบได้ เนื่องจากหากเจ้าหนี้ทราบว่ายู่่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ แต่ลูกหนี้กลับอ้างว่าไม่สามารถชำระหนี้ได้ เช่นนี้หลักกฎหมายดังกล่าวย่อมคุ้มครองลูกหนี้ และความจริงหนี้ดังกล่าวอาจจะเสร็จสิ้นลงได้ตามการเสนอของเจ้าหนี้และอาจส่งผลดีต่อตัวลูกหนี้เองด้วย กลับต้องยืดเยื้อต่อไปอีก และจะใช่การพิสูจน์อย่างไรว่าลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เป็นประเด็นที่ต้องวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความชัดเจนอีกด้วย

จากการศึกษาประเด็นปัญหาทางกฎหมายในการใช้สิทธิทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ตามพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 ได้ 3 ประเด็นปัญหา ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อสนอแนะคือ

#### 1. ปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของผู้ทวงถามหนี้ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อสนอแนะคือ

การกำหนดผู้ทวงถามหนี้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายทวงถามหนี้ฉบับนี้ ไม่ควรกำหนดให้ผู้ทวงถามหนี้ให้ครอบคลุมไปถึงตัวเจ้าหนี้ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรง เนื่องจากเจ้าหนี้ผู้เป็นคู่สัญญาโดยตรงนั้น มีสิทธิตามกฎหมายอย่างเต็มที่ที่เรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้แก่ตนตามประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และตามเจตนารมณ์ของกฎหมายพระราชบัญญัติทวงถามหนี้ต้องการ ป้องกันการทวงถามหนี้ที่มีการใช้ความรุนแรง ซึ่งในความจริงเป็นบุคคลที่ใช้ความรุนแรงในการทวงถามหนี้ในส่วนใหญ่เป็นบุคคลภายนอกที่กระทำการทวงถามหนี้แทนเจ้าหนี้

กฎหมายไม่ควรไปจำกัด สิทธิตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่กรณีของเจ้าหน้าที่ผู้เป็นคู่สัญญา โดยตรงกับลูกหนี้ นั่น ก็มีกฎหมายที่บังคับ ใช้ควบคุมเจ้าหน้าที่ได้โดยตรงและเพียงพออยู่แล้ว เช่น หากเจ้าหน้าที่เป็นสถาบันทางการเงินหรือธนาคาร เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อหรือบัตรเครดิต ก็ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแนวปฏิบัติในการทวงถาม หนี้ธนาคารแห่งประเทศไทย หรือเจ้าหน้าที่กรณีอื่นๆ ก็มีกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยเรื่องละเมิด , กฎหมายอาญาที่ให้ความคุ้มครองเป็นการทั่วไป และการที่กฎหมายการทวงถามหนี้ฉบับนี้บังคับใช้กับ เจ้าหน้าที่นั้น

เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่า เจ้าหน้าที่ที่เป็นคู่สัญญาโดยตรงกับลูกหนี้ควรมีสภาพอย่างเต็มที่ ตาม กฎหมายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตาม 194 เจ้าหน้าที่ก็มีวัตถุประสงค์ในการทวงถามหนี้เพียง เพื่อให้ ได้รับชำระหนี้คืน อันจะช่วยรักษาเสถียรภาพความมั่นคงในทางธุรกิจของตนให้ดำรงอยู่ต่อไปได้ เท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างกับผู้ติดตามทวงถามหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เคยมีนิติสัมพันธ์กับลูกหนี้ โดยตรงตั้งแต่แรก ในขณะที่ลูกหนี้เข้าทำสัญญากับเจ้าหน้าที่ เราควรแยกสถานะของ “ผู้ติดตามทวงถามหนี้” ซึ่งเป็นบุคคลที่สามออกจากสถานะของ “เจ้าหน้าที่” ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายแรก ของลูกหนี้ ซึ่ง เจ้าหน้าที่มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายที่ทวงถามหนี้อยู่แล้ว

2. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลของลูกหนี้ ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ ควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติ มาตรา 8 (4) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน

“สามารถติดต่อหรือแสดงตนเพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ติดต่อลูกหนี้หรือบุคคลซึ่งลูกหนี้ได้ระบุไว้เพื่อการทวงถามหนี้ได้ 1 ครั้งต่อ 6 เดือน ยกเว้นได้รับอนุญาตจากบุคคลที่ตามให้ติดต่อเพิ่มเติมเกี่ยวกับที่อยู่ของลูกหนี้ตามที่ได้อธิบายไว้”

ทั้งนี้ การแก้ไขบทบัญญัตินี้ดังกล่าวใช้หลักเดียวกันกับกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งไม่ได้กำหนดมาตรการควบคุมการติดตามทวงถามหนี้อย่างไม่เป็นธรรมไว้เป็นกฎหมายเฉพาะ แต่จะทำให้เจ้าหน้าที่ หรือผู้ทวงถามหนี้สะดวกในการทราบข้อมูลที่อยู่ของลูกหนี้จากบุคคลภายนอกในการติดตามทวงหนี้ได้ง่ายขึ้น

3. ปัญหาเกี่ยวกับการเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ชำระหนี้โดยการออกเช็ค ผู้ศึกษาพบว่ามีข้อเสนอแนะ คือ

ควรให้มีการแก้ไขบทบัญญัติ มาตรา 13 (2) แห่งพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558 โดยใช้ถ้อยคำต่อไปนี้แทน “ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมดังต่อไปนี้ (2) การเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้อยู่ว่าลูกหนี้อยู่ในฐานะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ และลูกหนี้ได้พิสูจน์แล้วว่าตนไม่สามารถชำระหนี้ได้โดยแท้จริง” ทั้งนี้ เพื่อให้ลูกหนี้ที่มีฐานะที่จะชำระหนี้ได้ชำระหนี้ได้ และไม่เป็นการประวิงเวลาที่จะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ในกรณีที่เจ้าหนี้เห็นว่าลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้ แต่ลูกหนี้อาจแอบอ้างว่าตนไม่สามารถชำระหนี้ได้ จึงต้องพิสูจน์ให้ได้โดยแท้ เพื่อความเป็นธรรมแก่เจ้าหนี้

### เอกสารอ้างอิง

จิต เศรษฐบุตร แก้ไขเพิ่มเติมโดย ดาราพร ธีระวัฒน์. **หลักกฎหมายแพ่งลักษณะนิติ**

**กรรมและสัญญา.** กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2551.

ณัฐพงศ์ โปษะบุตร และพรชัย สุนทรพันธุ์. **คำบรรยายหลักกฎหมายเอกชน LW 102**

**ภาควิชากฎหมายแพ่ง คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2546.

ดาราพร ธีระวัฒน์. **กฎหมายหนี้ : หลักทั่วไป.** กรุงเทพมหานคร : โครงการตำราและ

เอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561.

ปิยะนาถ พงศ์โชติวัฒน์. **พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. 2558.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักกฎหมาย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง.

ประพันธ์ ทรัพย์แสง. **ศิลปะการเร่งรัดและการติดตามหนี้สิน.** กรุงเทพมหานคร :

สำนักพิมพ์ธรรมนิติ, 2536.

พรรณรายรัตน์ ศรีไชยรัตน์. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หนี้.**

กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.